

21.4.2024 Halvaantuneen sunnuntai

Kristus nousi kuolleista!

Aamupalveluksen evankeliumi

”Ensimmäisenä päivänä sapatin jälkeen naiset jo aamuvarhaisella menivät haudalle ja ottivat hankkimansa tuoksuöljyt mukaan. He havaitsivat, että kivi oli vieritetty haudan suulta, ja kun he menivät sisälle hautaan, he eivät löytäneet Herran Jeesuksen ruumista. Kun he olivat ymmällä tästä, heidän edessään seisoi yhtäkkiä kaksi miestä sädehtivän kirkkaissa vaatteissa. Naiset pelästivät ja painoivat katseensa maahan. Mutta miehet sanoivat heille: ”Miksi etsitte elävää kuolleiden joukosta? Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista. Muistakaa, mitä hän sanoi teille ollessaan vielä Galileassa: ”Näin täytyy käydä: Ihmisen Poika annetaan syntisten ihmisten käsiin ja ristiinnaulitaan, mutta kolmantena päivänä hän nousee kuolleista.” Silloin he muistivat, mitä Jeesus oli puhunut. Haudalta palattuaan naiset veivät tästä sanan yhdelletoista opetuslapselle ja kaikille muille. Nämä naiset olivat Magdalan Maria, Johanna ja Jaakobin äiti Maria, ja vielä muitakin oli heidän kanssaan. He kertoivat kaiken apostoleille, mutta nämä arvelivat naisten puhuvan omiaan eivätkä uskoneet heitä. Pietari lähti kuitenkin juoksujalkaa haudalle. Kurkistaessaan sisään hän näki ainoastaan käärinliinat, ja hän lähti pois ihmetellen mielessään sitä, mikä oli tapahtunut.” (Luuk. 24: 1 – 12, IV. Ylösnousemusevankeliumi)

Ensimmäiset ylösnousemukset todistajat ovat naisia! Naiset, jotka olivat todistaneet Jeesuksen kuoleman ja hautaamisen ”Palattuaan kaupunkiin he hankkivat tuoksuvia öljyjä ja voiteita, mutta sapatin he viettivät lain käskyn mukaan.” (Luuk. 23:56). Perjantaina, ennen auringonlaskua, naiset ennättivät ostaa öljyjä ja voiteita, mutta auringon laskeuduttua alkoi Sapatti Se päättyi lauantai-iltana auringon laskeutumisessa. Nyt, viikon ensimmäisenä päivänä, meidän sunnuntainamme, aamuvarhaisella, he kiirehtivät voitelemaan Jeesuksen ruumista.

Heille ilmestyi ”kaksi miestä sädehtivän kirkkaissa vaatteissa”. Nämä ovat enkeleitä. ”Miksi etsitte elävää kuolleiden joukosta. Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista.”: Nyt toteutuu Jeesuksen ennustus: ”Ihmisen Pojan täytyy kärsiä paljon. Kansan vanhimmat, ylipapit ja lainopettajat hylkäävät hänet, ja hänet surmataaan, mutta kolmantena päivänä hän nousee kuolleista.” (Luuk. 9: 22) Jumala on vapauttanut uskollisen palvelijansa, viattomasti kärsineen vanhurskaan Poikansa, Jeesuksen. Tämä on Pääsiäisen ilosanoma!

”Muistakaa, mitä hän sanoi teille” ei ole jonkin menneen asian muistamista, vaan sen asian tuomista nykyhetkeen, sen asian vaikuttamista nykyhetkessä ja pelastuksen historiassa. ”Silloin he muistivat, mitä Jeesus oli puhunut.”: tämä merkitsee ei ainoastaan muistamista, vaan asioiden ymmärtämistä

uudella tavalla sekä siitä saatua voimaa.

”He kertoivat kaiken apostoleille, mutta nämä arvelivat naisten puhuvan omiaan eivätkä uskoneet heitä.” Apostoleilla oli vielä matkaa epäuskosta uskoon. Pietari juoksi haudalle ja näki ainoastaan käärinliinat. Hän ei vielä uskonut, sillä hän ihmetteli, mitä oli tapahtunut. Vasta ylösnousseen Jeesuksen kohtaaminen saa silmät aukenemaan oikealla tavalla ja ymmärtämään, mitä oli tapahtunut.

Päivän epistola

”Pietari kiersi paikkakunnalta toiselle ja tuli myös Lyddassa asuvien pyhien luo. Thän tapasi kaupungissa Aineas -nimisen miehen, joka oli halvaantunut ja oli ollut vuoteenomana kahdeksan vuotta. Pietari sanoi hänelle: ”Jeesus Kristus parantaa sinut, Aineas! Nouse ja koko vuoteesi.” Mies nousi heti. Kaikki, jotka asuivat Lyddassa ja Saaronin tasangolla, näkivät hänet, ja he kääntyivät ja uskoivat Herraan. Jopessa oli opetuslasten joukossa Tabita -niminen nainen; nimi on kreikaksi Dorkas. Hän teki paljon hyvää ja avusti köyhiä runsain määrin. Mutta noihin aikoihin hän sairastui ja kuoli, ja hänet pestiin ja kannettiin kattohuoneeseen. Lydda on lähellä Joppea, ja kun opetuslapset kuuluivat Pietarin olevan siellä, he lähettivät kaksi miestä viemään hänelle sanan: ”Tule kiireesti meidän luoksemme.” Pietari lähti heti miesten mukaan. Kun hän tuli paikalle, hänet vietiin kattohuoneeseen, ja leskivaimot kerääntyivät hänen ympärilleen ja näyttivät itkien hänelle paitoja ja muita vaatteita, jotka Dorkas oli tehnyt ollessaan vielä heidän kanssaan. Pietari käski kaikkien poistua. Hän polvistui ja rukoili. Sitten hän kääntyi vainajan puoleen ja sanoi: ”Tabita, nouse!” Nainen avasi silmänsä ja nähdessään Pietarin hän nousi istumaan. Pietari ojensi hänelle kätensä ja auttoi hänet jalkeille. Sitten Pietari kutsui huoneeseen lesket ja kaikki pyhät, ja he saivat nähdä, että Tabita oli elossa. Tapahtumasta levisi tieto ympäri Joppea, ja monet uskoivat nyt Herraan.” (Ap.t. 9: 32 – 42)

Aikaisemmissa teksteissä oli ensimmäinen, joka teki lähetystyötä ei-juutalaisten keskuudessa. Tätä voi pitää jonkinlaisena poikkeuksena. Varsinaisen pakanalähetyksen aloittaa apostoli Pietari, tämä tulee tarkemmin esille huomisen päivän epistolassa. Tämän päivän epistola on johdantoa huomisen tapahtumiin. Niissä Pietari toimii Jeesuksen tavoin ja parantaa sekä herättää kuolleista.

Lyddan kaupunki sijaitsee Jerusalemissa Joppeen vievän tien varrella. Kaupungin nykyinen nimi on Lod. Usko oli jo saapunut kaupunkiin: ”Pietari... tuli myös Lyddassa asuvien pyhien luo.” Uudessa testamentissa käytetään useita kertoja sanaa pyhä yhteisöön kuuluvista uskovaisista.

Pietari sanoi halvaantuneelle: ”Jeesus Kristus parantaa sinut, Aineas! Nouse ja koko vuoteesi.” Pietari ei siis parantanut, vaan Kristus paransi!

Joppe tunnetaan paremmin nimellä Jaffa. Kaupunki on nykyisin osa Tel Avivin kaupunkia Välimeren rannalla. Lyddasta Joppeen on matkaa noin 20 kilometriä. Tabita on arameankielinen naisen nimi,

joka suomennettuna tarkoittaa gasellia. Se, että Apostolien teot kertoo Tabitan kreikkannoksen: Dorkas, kertoo meille, että Joppen uskonyhteisö oli ainakin osittain hellenistinen, sen jäsenistä ainakin osa puhui kreikkaa.

Kuolleista herättämisen muoto tässä kertomuksessa noudattaa niin Vanhan testamentin profeettojen kuin Jeesuksen toimintaa. Ensimmäinen Kuningasten kirja kertoo profeetta Eliaan herättäneen lesken pojan kuolleista ja Toinen Kuningasten kirja vastaavasta profeetta Elisan herättäneen sunemilaisen naisen pojan kuolleista. Sekä Markuksen että Luukkaan evankeliumit kertovat Jeesuksen toimineen samalla tavoin.

Päivän evankeliumi

”Tämän jälkeen oli eräs juutalaisten juhla, ja Jeesus lähti Jerusalemiin. Jerusalemissa on Lammasportin lähellä allas, jonka hepreankielinen nimi on Betesda. Sitä reunustaa viisi pylväshallia, ja niissä makasi suuri joukko sairaita: sokeita, rampoja ja halvaantuneita. Nämä odottivat, että vesi alkaisi liikkua. Aika ajoin näet Herran enkeli laskeutui lammikkoon ja pani veden kuohumaan, ja se, joka ensimmäisenä astui kuohuvaan veteen, tuli terveeksi, sairastipa hän mitä tautia tahansa. Siellä oli mies, joka oli sairastanut kolmekymmentäkahdeksan vuotta. Jeesus näki hänet siellä makaamassa vuodematolla ja tiesi, että hän oli jo pitkään ollut sairas. Jeesus kysyi: ”Tahdotko tulla terveeksi?” Sairas vastasi: Herra, minulla ei ole ketään, joka auttaisi minut altaaseen, kun vesi kuohahtaa. Aina kun yritän sinne, joku toinen ehtii ennen minua.” Jeesus sanoi hänelle: ”Nouse, ota vuoteesi ja kävele.” Mies tuli heti terveeksi, otti vuoteensa ja käveli. Mutta se päivä oli sapatti. Niinpä juutalaiset sanoivat parannetulle: ”Nyt on sapatti, ei sinun ole lupa kantaa vuodettasi.” Mies vastasi heille: ”Se, joka teki minut terveeksi, sanoi minulle: ”Ota vuoteesi ja kävele.” Silloin juutalaiset kysyivät: ”Kuka se mies oli, joka käski sinun ottaa vuoteesi ja kävellä?” Parannettu ei kuitenkaan tiennyt, kuka hän oli, sillä Jeesus oli jo hävinnyt väkijoukkoon. Myöhemmin Jeesus tapasi miehen temppelissä ja sanoi hänelle: ”Sinä olet nyt terve. Älä enää tee syntiä, ettei sinulle kävisi entistä pahemmin.” Mies lähti sieltä ja kertoi juutalaisille, että Jeesus oli hänet parantanut.” (Joh. 5: 1 - 15)

”Eräs juutalaisten juhla” ei kerro, mistä juhlasta oli kyse. Jeesuksen aikana juutalaisilla oli kolme pyhiinvaellusjuhlaa, jolloin ”eri puolilta maailmaa” juutalaiset pyrkivät tulemaan Jerusalemiin osallistuakseen Jerusalemin temppelin palveluksiin. Ne olivat juutalainen pääsiäinen, jolloin muistellaan Egyptin orjuudesta vapautumista, helluntai, joka oli lain antamisen juhla, sekä Lehtimajanjuhla, jolloin muistellaan, kuinka Jumala oli kansansa kanssa, kun se vaelsi erämaassa kohti luvattua maata. Mitään erityistä syytä teksti ei kerro Jeesuksen Jerusalemin matkalle.

Oletettavaa on, että juutalaisena Hän toimi lain ohjeiden mukaan ja pyhiinvaellusjuhlanä menij Jerusalemiin. Toinen oletamus on, että tämä palveli Hänen julkisen toimintansa julkitulemistä.

Jerusalemisä oli portti, mitä kautta tuotiin uhrilampaat Jerusalemin temppeliin. Suomennoksessa portin nimeksi sanotaan lammassportti. On mahdollista, että sana lammas ei viittaakaan porttiin, vaan lammikkoon tai altaaseen, joka oli portin lähellä ja jossa lampaat pestiin ennen uhraamista. Suomenkielisen raamatun mukaan altaan nimi oli Betesda, mutta tuo nimi ei todennäköisesti viitannut itse altaaseen, Betesda suomennettuna tarkoittaa ”armon taloa”.

Pitkään kiisteltiin, onko tällaista allasta, ja sen ympärillä olevaa pylväskäytävää, ollut olemassakaan. Qumranin eli Kuolleen meren tekstilöytöjen jälkeen arkeologit ovat voineet paikantaa altaan. Kyse on kahdesta altaasta, joiden ympärillä oli pylväskäytäviä. Altaita on nähtävästi käytetty alun perin lampaiden pesua varten, mutta todennäköisesti Herodes Suuri muutti ne toiseen tarkoitukseen.

Veden kuohuminen on myös herättänyt keskustelua. Tiedämme, että Siloan -altaan vesi kuohui, kun sinne virtasi vettä sateisina aikoina. On esitetty, että Siloanin altaan veden kuohuminen olisi sekoitettu tämän lammikon veteen. Toinen selitys on se, että eri altaiden välillä oli putkia, ja vettä juoksutettiin altaasta toiseen. Kertomuksen jae neljä antaa oman vastauksensa: enkeli kuohutti vettä.

Sairaiden odottaminen veden kuohuttamista kertoo kuitenkin, että ihmisillä oli voimakas uskomus veden parantavaan vaikutukseen. Meillä on tässä sairaan miehen todistus siitä, että ensimmäisenä veden kuohuttamisen jälkeen veteen ennättänyt parani ”sairastipa hän mitä tautia tahansa”.

Nyt kertomus tuo todellisen parantamisen, joka ei tapahdu veden takia. Jeesus kysyi: ”Tahdotko tulla terveeksi?” Hän ei kysynyt, haluatko, että minä parannan sinut. Mies vastasi, ettei hänellä ole ketään, joka auttaisi hänet veteen. Jeesus ei kysy miehen uskoa, niin kuin Hän yleensä parantamistapauksissa edellytti parannettavalla olevan. Jeesu sanoi: ”Nouse, ota vuoteesi ja kävele.” Sairaana parantaa Jeesuksen sanat. Mies nousee ja huomaa olevansa terve. Tässä tapahtumassa näemme sapattimääräyksen saavan alkuperäisen merkityksen. Mies tuli terveeksi. Sapattina saa tehdä hyvää muille. Sapatti on tarkoitettu pyhitettäväksi, ei sääntöjen rajoittamaksi päiväksi. Pyhittäminen on elämää Jumalan yhteydessä. Lähimmäisen rakkaus toteuttaa sitä.

Sapatti on viikon viimeinen päivä, jolloin Jumala lepäsi luotuaan maailman. Mooseksen käskyjen mukaan lepopäivä pitää pyhittää. Vähitellen kehittyi sapatin ympärille erilaisia määräyksiä, mitä sapattina saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Kodin ulkopuolella julkisessa tilassa ei saanut kantaa tavaraa.

Kantamalla vuodettaan parantunut rikkoi sapattimääräyksiä.

Sapattimääräysten rikkomisesta ihminen voitiin erottaa yhteisöstä. Nähtävästi siksi, kun mieheltä kysyttiin, miksi hän kantoi vuodetta, hän totesi saaneensa käskyn. Näin hän vieritti vastuun parantajalle.

Juutalaisuudessa ajateltiin, että sairaus oli seurausta jostain synnin tekemisestä. Jeesus, tavatessaan myöhemmin parantuneen miehen temppelissä, juutalaisen perinteen mukaisesti varoittaa synnin tekemisestä. Juutalaisuudessa synniksi katsottiin lain vastainen toiminta.

Tämän kertomuksen parantunut mies kuitenkin kertoi juutalaisille, että Jeesus paransi hänet.

Hän ei sanonut, että Jeesus käski kantaa vuodetta, niin kuin häneltä oli ensimmäisellä kerralla kysytty. Hän korostaa parantuneensa. Mutta Jeesukselle tämä merkitsi vaikeuksia. Mitä apostoli Johannes tarkoitti erityisellä maininnalla? Johanneksen seurakunnissa syntiä oli epäonnistuminen Jeesukseen uskomisessa. Todellakin, jos syntiä on mikä tahansa asia, joka erottaa meidät Jumalasta, niin Jeesuksen kieltäminen on todellista syntiä, Jumalan Pojan kieltämistä. Kertomus jää tavallaan kesken tai ei anna lopullista käsitystä asiasta. Mitä mies tunnustamisellaan tarkoitti? Vierittikö hän kertomalla parantajansa syytä Jeesuksen ylle vai oliko se ”vain” todistus siitä, että se oli nimen omaan Jeesus, joka paransi hänet.

Kahden viikon kuluttua on evankeliumin kertomus sokeana syntyneen parantumisesta. Siinä sokea saa näkönsä. Tämä kertomus päättyy parantuneen miehen todistukseen uskosta Herraan. Halvaantuneen ja sokeana syntyneen parantumisten välillä on suuri ero. Halvaantunut joutuu vastaamaan toiminnastaan viimeisellä tuomiolla, jos hänen tarkoituksensa oli syyttää Jeesusta.